

Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 14.05.2004, sp. zn. 4 Tmo 11/2004, ECLI:CZ:VSOL:2004:4.TMO.11.2004.1

Číslo: 19/2005

Právní věta: Do lhůt trvání vazby (§ 71 tr. ř.) je vždy třeba započítat nejen dobu zadržení, po níž následovalo vzetí obviněného do vazby, ale i dobu omezení jeho osobní svobody v důsledku zadržení realizovaného v téže trestní věci, po němž byl (např. v důsledku přijetí písemného slibu) propuštěn na svobodu. To platí i ohledně vazby v řízení ve věcech mladistvých, jejíž maximální přípustnou délku a počítání lhůt trvání upravují ustanovení § 47 odst. 1, 5 zák. č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže.

Soud: Vrchní soud v Olomouci

Datum rozhodnutí: 14.05.2004

Spisová značka: 4 Tmo 11/2004

Číslo rozhodnutí: 19

Číslo sešitu: 4

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Mladistvý, Vazba

Předpisy: § 47 odst. 1 z. s. m.
§ 71 tr. ř.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Vrchní soud v Olomouci zrušil z podnětu stížnosti obžalovaného usnesení Krajského soudu v Ostravě, soudu pro mládež, ze dne 6. 4. 2004, sp. zn. 4 Tmo 109/2004 a sám podle § 47 odst. 1, odst. 3 zák. č. 218/2003 Sb. prodloužil vazbu mladistvého J. Ž. do 17. října 2004.

Z odůvodnění:

Napadeným usnesením soudkyně Krajského soudu v Ostravě, soudu pro mládež, ze dne 6. 4. 2004, sp. zn. 4 Tmo 109/2004, bylo vyhověno návrhu předsedkyně senátu Okresního soudu v Karviné (soudu pro mládež) a podle § 47 odst. 1 zák. č. 218/2003 Sb. byla vazba obžalovaného mladistvého prodloužena do 20. října 2004.

Proti tomuto usnesení podal ve lhůtě uvedené v § 143 odst. 1 tr. ř. stížnost obžalovaný mladistvý J. Ž. prostřednictvím své obhájkyne, jakožto osoba oprávněná podle § 142 odst. 1 tr. ř. V odůvodnění stížnosti uvedl, že s napadeným rozhodnutím nesouhlasí, neboť orgány činné v trestním řízení se věci nezabývaly z hlediska jeho námitek, které zpochybňují, že se věci staly tak, jak byly šetřeny

policejním orgánem, důvodnost vazby nebyla zkoumána z hlediska poslední věty § 67 tr. ř. V této souvislosti poukázal na obsah svých mnoha podání, v nichž jsou jednotlivé námitky uvedeny, které ke stížnosti připojil. Jedná se o námitky proti procesnímu postupu policejního orgánu, který měl spočívat ve zkrácení práv obhajoby při provádění dokazování a dílčí připomínky k hodnocení důkazů z pohledu obhajoby. Opětovně bylo zdůrazněno, že v jeho případě se jedná o osobu mladistvou, která teprve 1. 8. 2003 dosáhla věku patnácti let a u které by bylo namísto zvažovat zejména možnost nahrazení vazby některým z opatření podle § 49 zák. č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže. Krajskému soudu pro mládež bylo vytknuto, že se nezabýval sdělením, že se případem zabývá Probační a mediální služba a že vazbou byla přerušena jeho povinná školní docházka. Bylo též namítáno, že v řízení o prodloužení vazby musí být dodrženo právo na spravedlivý proces, zahrnující právo obžalovaného, aby byl při rozhodování o vazbě vyslechnut, právo na ústní jednání o přezkoumání zákonnosti vazby a právo na přístup ke všem dokumentům ve spisu, které jsou podstatné pro účinné zpochybnění zákonnosti vazby. V této souvislosti bylo poukázáno na blíže nespecifikovaný nálezný Ústavního soudu (pravděpodobně) ze dne 20. 4. 2004, podle něhož musí být obviněný vyslechnut, je-li rozhodováno o prodloužení vazby. Domáhal se zrušení napadeného usnesení, zamítnutí žádosti o prodloužení vazby a propuštění na svobodu.

Vrchní soud v Olomouci, soud pro mládež, jakožto soud příslušný k rozhodnutí o stížnosti, přezkoumal podle § 147 odst. 1 tr. ř. správnost výroku napadeného usnesení i řízení, které mu předcházelo.

Ohledně řízení, které napadenému usnesení předcházelo, bylo možno učinit závěr, že není zatíženo vadami. Návrh na prodloužení vazby byl příslušným soudem pro mládež, resp. jeho předsedou senátu, podán 1. 4. 2004, tj. včas, a to jak z hlediska běhu šestiměsíční lhůty pro trvání vazby podle § 47 odst. 1 zák. č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, tak z hlediska požadavku zachování patnáctidenní lhůty pro jeho podání, vyplývající z § 47 odst. 3 citovaného zákona. Také byl dodržen postup, vyplývající z § 71 odst. 5 tr. ř.

Krajský soud pro mládež se v napadeném usnesení správně a dostatečně zabýval důvody vazby u obžalovaného mladistvého, přičemž s jeho závěrem, že u něho je dána důvodná obava, že v případě ponechání na svobodě by opakoval protiprávní (trestnou) činnost, pro niž je stíhán (§ 67 písm. c/ tr. ř.), se vrchní soud pro mládež na základě poznatků, vyplývajících ze spisového materiálu, plně ztotožnil. Současně byl stížnostním soudem pro mládež učiněn závěr, že spisový materiál obsahuje dostatek podkladů pro závěr, že dosud zjištěné skutečnosti nasvědčují tomu, že skutky, pro které bylo zahájeno trestní stíhání, resp. dokonce byla podána obžaloba, byly spáchány, mají všechny znaky provinění, jsou zřejmé důvody k podezření, že tato spáchal obžalovaný mladistvý, a s ohledem na jeho osobu, povahu a závažnost provinění, pro která je stíhán, není možno v současné době účelu vazby dosáhnout jiným opatřením. Obžalovaný mladistvý se měl protiprávní činnosti zejména proti zdraví, lidské důstojnosti a majetku, pro kterou byl obžalován, dopustit dokonce velmi krátce poté, co u něj byla shledána existence vazebních důvodů vazby předstížené a vazba byla dne 26. 9. 2003 nahrazena jeho písemným slibem. Velmi závažná provinění měl spáchat více skutky, v jejich páčání pokračovat po delší dobu, sám přerušil základní školní docházku, zneužívá přes svůj velmi nízký věk drogy a alkohol, již po dobu nejméně dvou let před patnáctým rokem věku se dopouštěl protiprávních činů, zejména proti majetku, zcela v jeho případě selhala rodičovská výchova i náhradní rodinná výchova babičky a očekávaný efekt nepřineslo ani občanskoprávní nařízení dohledu nad jeho výchovou ani nařízení ústavní výchovy. Na doporučení podrobit se léčení v protidrogovém a psychiatrickém zařízení účinně nereagoval. Podle znalců z oboru psychiatrie a psychologie se u obžalovaného mladistvého rozvíjí dissociální porucha osobnosti, která představuje dispozici k páčání protiprávní činnosti, nemá vypěstovány morální a sociální city, které by představovaly zábrany proti bezohlednému uplatňování svých potřeb. Na základě uvedených zjištění správně učinil krajský soud závěr, že pouze omezení jeho osobní svobody je účinné k tomu, aby mu

bylo zabráněno v dalším páčání protiprávních činů. Opatření podle § 49 odst. 1 zák. č. 218/2003 Sb., která v jeho případě přicházejí v úvahu k nahrazení vazby – záruka, písemný slib, dohled či jeho umístění do péče důvěryhodné osoby, rozhodně za těchto zjištěných okolností nemohou být zárukou dosažení účelu, sledovaného v daném případě vazbou předstižnou, neboť je dáno vážné podezření, že obžalovaný mladistvý je přes svůj nízký věk již natolik morálně narušenou osobou, že u něj je nutno o účinnosti těchto opatření velmi vážně pochybovat, když předchozí písemný slib nedodržel a výchovné působení v úvahu přicházejících osob selhalo. Důvodně byl učiněn závěr, že účelu vazby v daném případě nelze dosáhnout jinak (§ 46 odst. 1 zák. č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže). V podrobnostech je možno odkázat na odůvodnění napadeného usnesení krajského soudu, ke kterému nemá stížnostní soud zásadních výhrad.

Ke stížnostním námitkám obžalovaného mladistvého možno dodat, že nejsou pro rozhodnutí o vazbě relevantní, neboť jsou svojí podstatou obhajobou, směřující k rozhodnutí o vině. Pro rozhodnutí o vazbě postačuje v tomto směru výše vyjádřené a odůvodněné existující důvodné podezření o jeho vině. Proto v tomto řízení nebylo třeba zabývat se podrobně obhajobou obžalovaného mladistvého, pokud jeho vinu přímo nevyklučuje a námitkami proti procesnímu postupu orgánů činných v trestním řízení při provádění dokazování. Také k nepřijetí vazbu nahrazujících opatření z hlediska formulací obsažených v § 67 a § 73 a 73a tr. ř. stačí pouze existence pochybnosti o jejich dostatečnosti. K námitkám, že v řízení nebylo respektováno právo na spravedlivý proces, zahrnující právo obžalovaného mladistvého, aby byl při rozhodování o vazbě vyslechnut, právo na ústní jednání o přezkoumání zákonnosti vazby a právo na přístup ke všem dokumentům ve spisu, které jsou podstatné pro účinné zpochybnění zákonnosti vazby se dodává, že v rozhodnutí krajského soudu pro mládež nebylo shledáno porušení zákona či mezinárodní smlouvy. Obžalovaný měl možnost své námitky účinně uplatnit prostřednictvím své obhájkyne a této možnosti velmi široce využíval. Stížnostní soud pro mládež též postupoval podle znění procesních předpisů, které byly účinné v době jeho rozhodování a které právo na ústní projednání věci při rozhodování o prodloužení vazby v řízení o stížnosti nepřiznávají. V případě, že by Ústavní soud tuto procesní úpravu považoval za neústavní či v rozporu s mezinárodními smlouvami, existuje zákonný mechanismus pro odstranění jejich nedostatků, který však dosud nebyl použit, a proto bylo vycházeno z dikce platných procesních předpisů. V této souvislosti lze de lege ferenda jen vyslovit pochybnost o tom, že by při takové legislativní změně mohla být zachována dosavadní úprava postupu soudů pro mládež ve vazebních věcech, která, jak to nakonec vyplývá i z této konkrétní projednávané věci, činí v praxi potíže při respektování zásady rychlosti řízení při kumulaci žádostí o propuštění z vazby, rozhodování o prodloužení vazby atd., byť nejde o skupinovou věc s více osobami ve vazbě (§ 72 odst. 3 tr. ř., § 71 odst. 5 tr. ř., § 47 odst. 1, odst. 3 zák. č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže).

Krajský soud v napadeném rozhodnutí správně vyhodnotil dosavadní průběh trestního řízení a analyzoval důvody, pro které nebylo dosud řízení skončeno. Dospěl důvodně k závěru, že řízení dosud nebylo skončeno ze závažných důvodů, a to pro obtížnost věci, danou konkrétně jejím rozsahem (více skutků), postojem obžalovaného mladistvého a omluvami svědků, obávajících se realizace výhrůzek obžalovaného mladistvého, dále pro jiné závažné důvody – pracovní neschopnost a podrobení se operaci v případě předsedkyně senátu soudu pro mládež a též nutnost opakovaného přezkoumávání důvodů vazby k žádostem obžalovaného a ex offa, zejména pak nutnost předkládání věci nadřízenému soudu pro mládež pro rozhodnutí o stížnostech. Současně byla splněna další zákonná podmínka pro ponechání obžalovaného mladistvého ve vazbě, neboť jeho propuštěním na svobodu hrozí, že bude podstatně ztíženo dosažení účelu trestního řízení. Hlavní líčení bylo nařízeno poprvé na 28. 4. a 3. 5. 2004, a to vzhledem k termínu operace předsedkyně senátu soudu pro mládež (17. 3. 2004) a nezbytnou následnou pracovní neschopnost, jakož i s ohledem na nutnost prodloužení končící šestiměsíční lhůty vazby obžalovaného mladistvého. Vzhledem k tomu, že obžalovaný mladistvý podal proti rozhodnutí o prodloužení vazby stížnost a věc musela být neprodleně předložena nadřízenému soudu pro mládež, bylo hlavní líčení přeloženo na 24. a 26. 5.

2004. V postupu okresního ani krajského soudu pro mládež nebyly shledány průtahy, průběh dosavadního soudního řízení nebyl shledán v rozporu se zákonným požadavkem co nejrychlejšího postupu ve vazebních věcech a věcech mladistvých.

Pokud přes vše výše uvedené bylo napadené usnesení zrušeno, stalo se tak proto, že krajský soud pro mládež pochybil v jeho výroku, pokud prodloužil vazbu obžalovaného mladistvého až do 20. 10. 2004. Přehlédl přitom skutečnost, že obžalovaný mladistvý v této věci byl v době od 24. do 26. 9. 2003 omezen na svobodě v důsledku zadržení. Za takové situace nelze vycházet při počítání běhu šestiměsíční lhůty pro maximální trvání vazby ve smyslu § 47 odst. 1 zák. č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, pouze z okamžiku jeho omezení svobody dne 20. 10. 2003 v 9.00 hod., nýbrž je třeba do běhu této lhůty započítat i předchozí dobu zadržení. Maximální trvání vazby je proto u obžalovaného mladistvého limitováno dnem 17. 10. 2004. Obtížnost této věci daná rozsahem žalované protiprávní činnosti obžalovaného mladistvého a poznatky o jeho osobě odůvodňují prodloužení vazby na tuto maximální možnou dobu. Proto stížnostní soud pro mládež při postupu dle § 149 odst. 1 písm. a) tr. ř. rozhodl po zrušení napadeného usnesení nově o prodloužení vazby v podstatě shodně s napadeným usnesením, avšak učinil korekci maximální lhůty vazby ve smyslu uvedené výtky, čímž vadu odstranil.